

ACZİNİ İTİRAF ETMEK VE HADDİNİ BİLMEK

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdülillahi rabbi'l âlemin. Hamden kesîran tayyiban mübareken fîhi âla külli hâlin ve fî külli hîn. Ve's-salâtu ve's-selâmu âla seyyidi'l-evveline ve'l-âhirin ve şefî'l-müznibîn Muhammedini'l-Mustafâ ve alâ âlihi ve sahbihî ve men tebi'ahû bi ihsânin ilâ yevmi'l cezâ.

Emma ba'd.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah cümlemizden razı olsun. Bereketli, kısa bir devre oldu. Arkadaşlarımızın bir kısmı yola çıktı. Allah selametlikle, rahatlıkla, sıhhatle, afiyetle menzil-i maksudlarına ulaştır-sın. Bir kısmı da şimdi yola çıkacak. Bir kısmı belki yarına kalacak. Allahu Teâlâ hazretleri, sizleri, bizleri, onları büyük mükafaatlarla taltif eylesin.

a. İslam'da Çok Sevaplı İşlerden Birisi de Müslümanın Müslümanı Sevmesidir

İslâm'da sevap kazanmanın yolları çok fazladır. Çok çareler, imkânlar, fırsatlar, bahaneler, vesileler vardır ki insan onları yaptığı zaman Cenâb-ı Hak sevap verir, mü-kafaat verir, ecir verir, rahmetine erdirir, taltif eder.

Bu sevaplı işlerden birisi de müslümanın müslümanı sevmesidir. Sevgi, muhabbet...Araplar *mim*'i üstünlü okurlar; *mehabbet* derler. Çünkü *mastar-ı mîmî*'dir. Biz, *me* harfi dudaktan telafuz edilen bir harf olduğundan onu yuvarlak dudak harfi olan "u" ya döndürmüştür. "Muhabbet" deriz ama aslı "mehabbet"tir, kelimenin doğru telaffuzu üstünlüdür.

Nitekim *matbah* kelimesi de ism-i mekândır. *Tıbâhat* kökünden. *Tabaha* "pişirmek" demek, *matbah*'da "yemeği pişirme yeri" demek. Ama onu da mutfak yapmışız. *Me*'sini ötre yapmışız. *Hı*'sını da sonundaki *matbah*, *hı* harfini de *kaf*'a döndürmüştür.

Çünkü Türkçe’de *kaf* harfi ile *hı* harfinin birbirine dönüştüğü yerler vardır.

Nitekim Erzurumlu bir askeri nöbete koyarsan, o kapıdan geçmek istersen. Karşına dikilir; “Yassah hemşerim” der. “Yassah” “yasak” demek. Biz “yok” deriz, Azerîler “yoh” der.

Fuzûlî diyor ki;

Yoh mende bir amel sana şayeste ah eger,

A’mâlîme göre vire adlim ceza mana.

Bu Azerî şivesiyle böyle...

Yok, bende bir iş, ibadet sana şayeste.

“Sana layık bir iş yok yâ Rabbi!” Benim her şeyim perişan, her şeyim eksik, değersiz, kusurlu, âciz, nâçiz. *Yoh mende bir amel.* “Mende” dediği “ben”.

Dilimizde “b” ile “me”nin de dönüşümü vardır. Onların dediği “men”, “ben”den daha doğrudur. Ama biz “ben” yapmışız.

Yoh mende bir amel sana şayeste, “Sana layık bir iş yok bende yâ Rabbi!” *Ah ah eger ağmalime göre vire adlim ceza mana.* “Eğer benim amelimin tam teraziyle karşılığını bana verecek olursa senin adilliğin -adalet icabı

tam veriyorum işte, terazi ile adaletle tam veriyorum- o zaman yandım.

Ah ah eger a'mâlîme göre vire adlim ceza mana.

Fuzûlî böyle diyor. Allah u âlem Azerî şivesi ile böyle konuşurdu.

b. Kula Yakışan Acizliğini, Mazeretini, Naçizliğini Cenab-ı Hakka Arz Etmesidir

İşte bir taraftan da söylemiş olduk; kulların ibadetleri Cenâb-ı Hakkın dergâhına layık değildir. Çünkü onun dergâhı çok yücedir, çok âlâdır. Bizim de ibadetlerimiz hep kusurludur, eksikimiz, kusurumuz vardır, namaza durduk mu çarşı pazar aklımıza gelir.

Meczubun birisi imamın arkasında namaza durmuş. Arkasından biraz sonra “mööh” demiş, namazdan ayrılmış.

“Ne oldu, namazda öyle ‘mööh’ denir mi? Ne yaptın ya! berbat ettin.” demişler, Demiş;

“İmama sorun.”

İmama gitmiş sormuşlar. Demiş ki;

“Tam o sırada bizim öküzler aklıma gelmişti.” demiş.

“*Allahuekber*” deyince; kendi öküzleri, inekleri aklına gelmiş. Arkadaki meczub kalbi temiz, açık. Meczub ama onu anlamış “yuh” der gibi “mööh” diyor.

Şeyh Sâdî diye bir İranlı şair vardır, şiirlerini çok severim. Kendisini bilmem. Ama ârif bir kimse, böyle güzel mânalar bulmuş, kitabına yazmış.

Gülistân’ını, *Bûstân*’ını belki okumuşsunuzdur. O da öyle diyor. Farsça.

Bende heman bih ki zi taksiri hîş

Oyzur be dergâhi hodaya varem.

Varne sezâvarı hodavendiyeş

Tes ne tevânetki becaya varem.

Güzel bir söz, güzel bir şiir. Diyor ki;

“Kula layık olan hemen aczini, mazeretini, kusurunu, naçizliğini Cenâb-ı hakka arz etmesidir.” “Aman yâ Rabbi! Ben acizim nâçizim” demesidir. Layık olan budur, kula aczini itiraf etmektir, aczini ortaya koymasıdır, böbürlenmemektir.

“Ben acizim yâ Rabbi! Bu kadar yapabiliyorum” demektir. Yoksa Cenâb-ı Hakk’ın

azametine, kibriyâsına layık ameli kimse işle-
yemez, onun dergâhına layık ameli kimse
yapamaz. Ne yapsak yapamayız.

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi
ve sellem* bile rivayete göre buyurmuş ki;

سبحانك ما عبدناك حق عبادتك

Subhaneke mâ abednâke hakka ibadetik.

“Ey Rabbimiz! Sana layık bir şekilde ibadet
yapamadık.” O’na layığını yapamayız. Biz
bize uygun olanı yapıyoruz, kusurludur, eksik-
lidir. İşimiz hep kusur, eksiktir. O da rubûbi-
yetine layık kemal ile muamele ediyor. O da
lütfediyor, affetmek büyüklük olduğundan
kusurları bağışlıyor. Eksiđimize rağmen ikram
ediyor.

Gedâlık bize yakışıyor, Hüdâlık, Rubûbi-
yet O’na yakışıyor. O’nun Hüdâlığının şanı,
bizden isyan, O’ndan ihsan.

منه عصيان ونسيان وسهو بعد سهو

منك احسان وفضل بعد اعطاء الجزيل

*Minhu isyânun ve nisyânun ve sehvun
ba’de sehv*

*Minke ihsânun ve fadlun ba'de iğtâi'l
cezîl.*

“Yâ Rabbi! Şu kulundan; isyan, unutmak, gaflet, hata üzerine hata yâ Rabbi! Senden de bol bol vermek, ihsan üzerine ihsan etmek yâ Rabbi!”

O, öyle yapıyor. Biz isyan ediyoruz. “Her dem hatadır kârımız.” Her gün, her sabah, her an işimiz hatadır. Durduğumuz yerde hata ederiz. Namazda öküzü, ineği düşünürüz, bağı bahçeyi düşünürüz; “Hanım ne ısmarlamıştı, bakkaldan ne alacaktım, pirinç kaç kiloluktu, çorbalık pirinç mi, pilavlık mı, dolmalık mı?” vs. O da yine affeder.

Biz bunca hatamıza rağmen hep Cenâb-ı Hak'tan lütuf bekleriz, lütuf isteriz. Hiç çıkıp da “bizim bu terbiyesizliğimize bir edep, bir te'dip yakışır” demeyiz, “hak ettik” demeyiz.

Yalnız bir ârif insan gördüm. Bir gözü sakatlanmış nedense. Ne oldu bu gözüne dedik?

Adam;

“Benim gibi günahkâra bu göz bile fazladır.” dedi. “Allah yine de şey yapmıyor işte” dedi. O gözünün gittiğine yanmıyor, bu bile fazla benim gibi edepsiz diyor ama ârif.

Nereden anladın ârif olduğunu?

“Bir gün horoza baktım; tavukların orada bık bık bık, bık bık bık yapıyor. Benim de hoşuma gitti, ben de bık bık bık yaptım ona” diyor. “Feyzim kesiliverdi. Horozla bile alay etmeye gelmiyor kardeş” diyor.

Allah Allah! Harika!

Horozla bile alay etti diye -halbuki iyi niyetli, hoşlandığı için öyle yaptı- “feyzim kesildi.” diyor. O kadar sululuğa “yaramıyor, iyi olmuyor” diyor.

Ârif...

“Bir gözün niye kör oldu?” diyoruz.

“Öteki göz de fazla, benim gibi bir günahkâra, onun da kör olması lazım” diyor. “Azaba layıkım ben” demek istiyor. Ama belli ki uyanık bir insan. Allah selamet versin, Allah öldüyse rahmet eylesin, Allah bize de haddini bilmek nasip etsin. Kibirlenmemek, böbürlenmemek nasip eylesin.

c. Eğer İnsan Haddini Bilirse Allah Yardım Eder, Takviye Eder

Eğer insan haddini bilirse Allah yardım eder. Aczini itiraf ederse Allah takviye eder.

Hocamız *rahmetullâhi aleyh* köşe odasında, divanın üzerinde yatıyordu. Güneşli bir gündü. Odada hanımla ben vardım, yanına gittik, o yatıyor. Öğle, ikindi bir vakitte istirahat ediyordu. Bizim hatunla tam yan yana böyle oturduk.

Dedi ki;

“Evladım benden sonra bu görevi sen yaparsın.” Bizim hatun da dedi ki;

“Baba bu iş çok zor, çok zor. Müridlerle uğraşmak, bu işi çekip çevirmek, götürmek çok zor bir iş, biz yapamayız, bizim haddimiz değildir, kâbımız değildir, takâtimizin üstündedir. Çok ağır yük baba, biz yapamayız” demek istedi.

Belki ben de öyle bir şey dedim.

“O zaman yardım ederler” dedi.

Madem böyle düşünüyorsunuz yardım ederler mânasına veyahut sıkıştığınız zaman yardım ederler mânasına.

Hep de yardım gördük elhamdülillah. Allah razı olsun, yardım edenlerden, destek olanlardan, dostluk edenlerden. Allah hepimizden razı olsun. Cenâb-ı Hak daima tevîkîni refîk eylesin. İnşallah gittiğiniz yerlerde de

hıfs-ı himaye eylesin. Aşk ile şevk ile güzel çalışmalar yaparsınız. Evvel ki gün bir haber aldım, sevindim. Amerika'ya bizim ihvandan iki gelin göndermiştik. İki Amerika'ya, oradaki ihvanımızdan iki kimseye gelin gitmişti, evlenmişlerdi. Orada hemen güzel hizmetler yapmaya başlamışlar. Epeyce bir güzel çalışmalar oluşturmuşlar. İnternette sayfa açmaya veya açılan sayfaya destek olmaya filan girişmişler. Haberleri geldi; sevindik. Bir kız, gittiği yerde maşallah çok güzel hizmetler yapabiliyor. Allah bizi kendi dinine hizmetle şereflendirsin. Nimetlerini yiyip de isyan edip günah zilletiyle zillete düşürmesin.

Subhâne Rabbinâ rabbi'l-izzeti ammâ yasifûn ve selâmun alâ cemîu'l enbiyâu ve'l-mürselîn ve âlihimu'l-ecmaîn ve'l-hamdülillâhi rabbi'l-âlemin.

el-Fâtîha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
8 Cemâziye'l-Âhir 1420 / 19.09.1999

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü